

Ukrajina ve 30. letech 20. století

Velký teror

Počátek teroru na Ukrajině

- Kromě hladomoru byla Ukrajina ve 30. letech postižena **rozsáhlým pronásledováním** domnělých i skutečných nepřátel bolševického režimu v Moskvě
- Zatímco ve zbytku SSSR byl teror rozpoután až v letech 1936 – 38, Ukrajinu **vlna teroru** postihla již v letech 1933 – 1934
- Nejprve byli **likvidováni lidé**, kteří se podíleli na procesu tzv. ukrajinizace ve 20. letech (politici, umělci, inteligence)
- **Tajná policie** (OGPU) vytvářela **umělé kauzy**, které usvědčovaly „viníky“ z protistátní činnosti (obvinění ze členství v nepřátelských spolcích atd.)

Počátek teroru na Ukrajině

- Již v letech **1929 – 30** bylo obviněno 45 významných Ukrajinců z toho, že se v rámci organizace **Spolek pro osvobození Ukrajiny** snažili rozvracet bolševický režim
- Organizace byla obviněna mj. z hospodářské sabotáže (zemědělství), snahy o odtržení Ukrajiny či dokonce z přípravy vraždy Stalina
- Obvinění byli např. Serhij **Jefremov**, Mychajlo **Slabčenko**, Volodymyr **Čechivskyj** nebo Ludmila **Starycká-Čerňachivská**
- Soudní proces se členy Spolku pro osvobození Ukrajiny měl vyvolat **atmosféru strachu** ve společnosti (zejména mezi intelektuály)

Serhij Jefremov (1876 – 1939)

Počátek teroru na Ukrajině

- Bolševický režim podnikl razantní kroky proti **Ukrajinské akademii věd**, jejíž někteří členové byli obviněni v procesu s SOU
- Postupně byla **ukončena činnost** některých sekcí UAV a publikace, které vydávala, podléhaly přísné cenzuře
- V roce **1931** byl uzavřen Historický ústav UAV a jeho vedoucí **Mychajlo Hruševskyj** byl donucen odejít do Ruska, kde roku 1934 záhadně zemřel
- V roce **1930** bolševici zakročili i proti **Ukrajinské autokefální pravoslavné církvi** a jejího metropolitu **Mykolu Boreckého** uvěznilo společně s dalšími představiteli církve v pracovních táborech

Mychajlo Hruševskyj, Mykola Boreckyj

Druhá vlna teroru na Ukrajině

- V roce **1933** rozpoutal Stalin na Ukrajině **druhou vlnu teroru** (tedy v době, kdy zde **vrcholil hladomor**)
- Čistky byly tentokrát směřované nejen proti inteligenci, ale také **proti členům komunistické strany** na Ukrajině
- Tento **fenomén nebyl zcela nový** – již ve 20. letech docházelo k odstraňování některých členů strany (v rámci SSSR)
- Ve 30. letech však dosáhl tento proces **hrůzných rozměrů**
- Vrchol teroru v SSSR je spojován s léty **1936 – 1938**, na Ukrajině však začal dříve (1933)

Druhá vlna teroru na Ukrajině

- Nedůvěra Stalina k ukrajinským komunistům byla způsobena zejména **problémy při provádění kolektivizace** zemědělství na ukr. venkově
- Dalším faktorem tvrdého postupu proti ukrajinským komunistům byla **obava Stalina z ukrajinského nacionalismu**
- V lednu 1933 vyslal Stalin na Ukrajinu Pavla **Postyševa** a Vsevoloda **Balyckého** (OGPU), kteří měli provádět čistky
- Řada ukrajinských komunistů volila v bezvýchodné situaci raději dobrovolnou smrt – např. Mykola **Skrypnyk** (srpen 1933) či spisovatel Mykola **Chvylyjovj** (květen 1933)

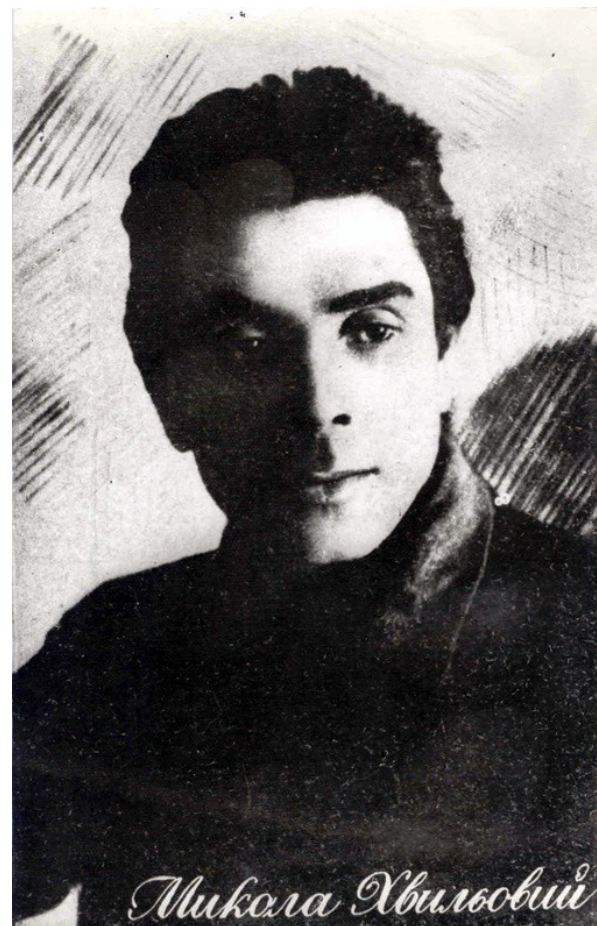
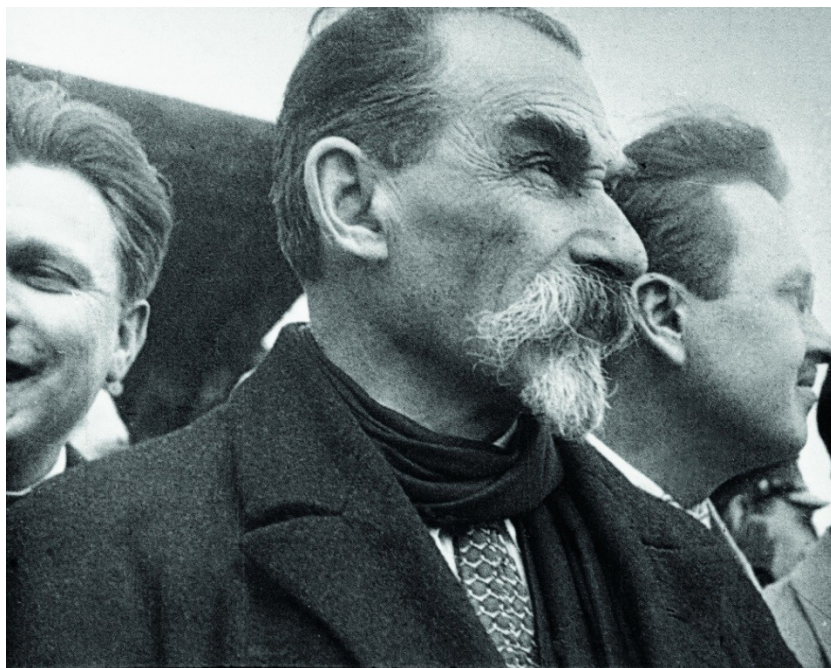
Pavlo Postyšev (druhý zprava)

Pavlo Postyšev

Mykola Skrypnyk, Mykola Chvylyjovyj

Druhá vlna teroru na Ukrajině

- Během úřadování Postyševa bylo uvězněno nebo popraveno velké množství představitelů **ukrajinské inteligence**
- Do pracovního tábora byl poslán i Matvij **Javorskyj** a další pracovníci z Ukrajinského institutu marxismu-leninismu
- Zavřeno bylo také experimentální divadlo Lesa **Kurbase** Berezil a sám Kurbas a dramaturg a spisovatel Mykola **Kuliš** byli posláni do pracovního tábora (tzv. **Rozstriljane vidrodženňa**)
- Filmy známého ukrajinského režiséra Oleksandra **Dovženka** se nesměly promítat a sám Dovženko byl donucen se přestěhovat do Moskvy

Les Kurbas, Mykola Kuliš

Oleksandr Dovženko

Druhá vlna teroru na Ukrajině

- V roce 1933 bylo zavražděno také několik stovek **kobzarů**, kteří byli pozváni na kobzarský sjezd a následně byli zatčeni
- Čistky postihly tisíce členů komunistické strany na Ukrajině (mezi lednem 1933 – 1934 to bylo přibližně **100 tisíc lidí**)
- Většinou byli obviněni z nacionalismu, trockismu, fašismu, kontaktu s emigrantskými kruhy nebo ze špionáže
- Druhá vlna teroru na Ukrajině **skončila v roce 1934**
- **Postyšev** byl se svojí prací nadmíru spokojen

Kobzaři

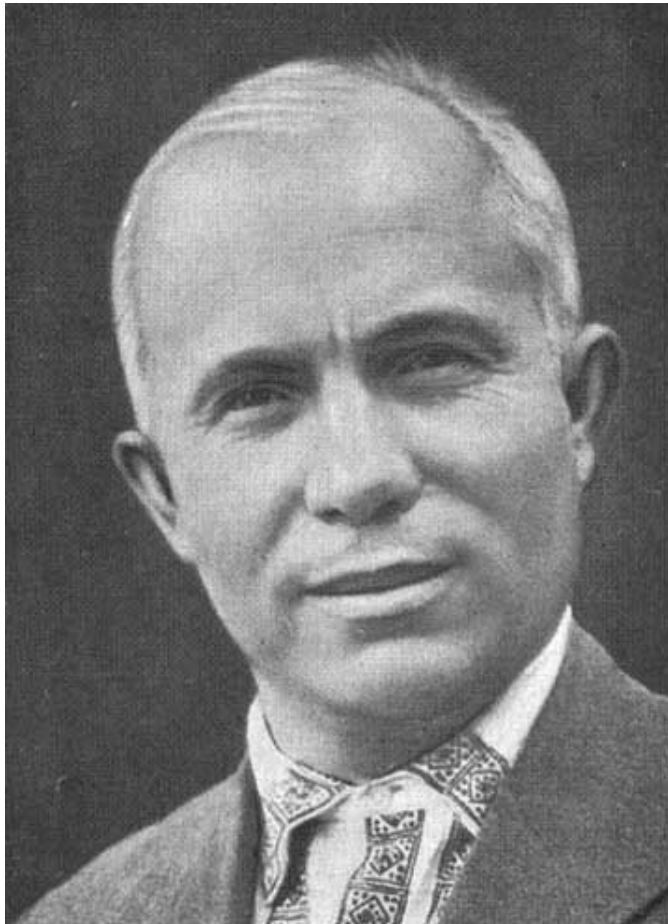

Třetí vlna teroru na Ukrajině

- V letech 1937 – 38, kdy **vrcholil teror** v celém SSSR, se Ukrajina opět stala dějištěm nejbrutálnějších čistek
- V roce 1937 se Stalin rozhodl **zničit celé vedení** komunistické strany na Ukrajině
- Je ironií osudu, že tyto čistky nakonec dohnaly samotného Postyševa, který byl v roce 1938 zastřelen
- Po té, co byl Postyšev v roce 1937 odsunut z Ukrajiny, tam Stalin poslal další vykonavatele své vůle – Vjačeslava **Molotova**, Nikolaje **Ježova** a Nikitu **Chruščova**

Nikita Chruščov

Vjačeslav Molotov, Nikolaj Ježov

Nikolaj Ježov

Třetí vlna teroru na Ukrajině

- Nové komunistické vedení Ukrajiny ve složení Stanislav **Kosior**, Hryhorij **Petrovskyj** a Panas **Ljubčenko** se snažili vzdorovat čistkám
- Do června 1938 bylo 17 ministrů ukrajinské sovětské vlády zatčeno a zastřeleno
- Předseda vlády Panas Ljubčenko raději spáchal sebevraždu, Stanislav Kosior byl zastřelen, pouze Hryhorij Petrovskyj velký teror přežil
- Společně s Pavlem Postyševem a Lazarem **Kaganovičem** byli výše jmenovaní **spoluzodpovědní za rozpoutání hladomoru** na Ukrajině v letech 1932 - 33

Stanislav Kosior

Станіслав Косіор

Селянин приймає нову тактику. Він відмовляється збирати урожай. Він хоче згноїти зерно, щоб задушити радянський уряд кістлявою рукою голоду. Але ворог прорахувався. Ми покажемо йому, що таке голод.

С.В. Косіор

Ініціатор голодомору в Україні
Вбив майже 4 млн. українців
Знай "ГЕРОЇВ" у лице!

Активісти Кривого Рогу
aktivist_kr@ukr.net | +38 (066) 608 08 10

Panas Ljubčenko, Hryhorij Petrovskyj

ПОЛИТБЮРО ЦК ВКП(б)

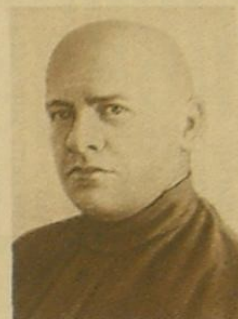
В. В. КУЙБЫШЕВ.

С. М. КИРОВ.

М. И. КАЛИНИН.

С. В. КОСИОР.

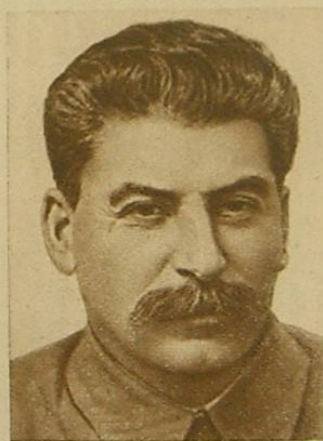
А. А. АНДРЕЕВ.

Г. К. ОРДЖОНИКИДЗЕ.

Л. М. КАГАНОВИЧ.

И. В. СТАЛИН.

В. М. МОЛотов.

К. Е. ВОРОШИЛОВ.

КАНДИДАТЫ

П. П. ПОСТЫШЕВ.

Г. И. ПЕТРОВСКИЙ.

В. Я. ЧУБАРЬ.

А. И. МИКОЯН.

Я. Э. РУДЗУТАК.